

WONEN

GROTE ECONOMISCHE WAARDE

Bij-vriendelijke tuin niet moeilijk

Tuinieren is in deze coronaperiode weer helemaal in zwang. Als je dan toch bezig bent, gebruik die groene vingers dan voor de aanleg van een bij-vriendelijke tuin.

Het gaat beter met de bij: tijdens de nationale bijentelling, eind juli, noteerden ruim 10.000 mensen zo'n 136.000 bijen. Het jaar ervoor waren beide cijfers de helft minder.

Tegels

Om die populatie zo te houden of, beter nog, te vergroten, kunnen wij ook een steentje bijdragen. Of eigenlijk een steentje weghalen. De superverstuivers, nodig voor het bestuiven van groente en fruit, zijn gebaat bij een tuin die zo min mogelijk is betegeld en zo royaal mogelijk is begroeid.

Liefst met bloemen en planten die om de beurt bloeien, het hele jaar door. Denk aan krokussen, sneeuwkllokjes, goudenregens en rododendron in het voorjaar, juffertje in het groen, liguster en zonneogen in de zomer, herfstaster, klimop, winterheide en kamperfoelie in het najaar en kerstrozen, hazelaars en sneeuwkllokjes in de winter.

Ook zijn bijen dol op kruiden als oregano, bieslook, munt, tijm, rozemarijn en kamille, net als op de bloemen van sla, wortel, venkel, prei, en biet.

Vanwaar dit uitgebreide menu? Bijen hebben nectar en stuifmeel nodig voor onder meer eiwitten, koolhydraten, vetten, mineralen en vitamines om de larven te voeden. Nectar zorgt voor hun energie.

Zijn de planten en bloemen eenmaal gezaaid (met biologische zaden), dan is het zaak alles zo bijvriendelijk mogelijk bij te houden. Dat betekent vooral de afwezigheid van bestrijdingsmiddelen. Vooral neonicotinoïden zijn dodelijk en worden zelfs verantwoordelijk gehouden voor de grote bijensterfte.

Gevaarlijk

Staat er op het etiket van het bestrijdingsmiddel imidacloprid, thiacloprid of acetamiprid? Ook die stoffen zijn gevaarlijk. Gebruik het niet, of hooguit een van de vele biologische alternatieven. Overigens kunnen alle planten en bloemen net zo goed in een plantenbak op het balkon, mocht je geen tuin hebben.

Zo kun je met een paar kleine handelingen bijdragen aan het welzijn van de bij. Belangrijk, want volgens de Nederlandse bijenhoudersvereniging zorgen ze voor de bestuiving van ongeveer driekwart van de land- en tuinbouwgewassen en van ongeveer 15 procent van de wilde planten. Jaarlijks komt de economische waarde van de bijen in Nederland uit op ongeveer 1 miljard euro.

Even de tegels uit de tuin en wat fleurige bloemen en planten erin; anders is het bye bij.

Sigrid Stamkot

BINNENKIJKER

RUÏNE WORDT PALEIS

De een is nieuwsgierig, de ander zoekt inspiratie, maar we kijken allemaal graag hoe een ander woont. Deze week zijn we te gast in het volledig gerenoveerde landhuis van Friso en Yneke Woudstra in Vorden.

door **Sigrid Stamkot** foto's **Rene Bouwman**

Een afgebrande ruïne kopen en restaureren: je moet het maar durven. Architect Friso Woudstra en zijn vrouw knapten in tien jaar tijd het landhuis, het koets-

huis, het bijbehorende park en de theekoepel op. Buitenplaats Wientjesvoort in het Gelderse Vorden is nu een waar paleis.

Het in 1852 gebouwde landhuis brandde na een schoorsteenbrand in 1968 gedeeltelijk af en stond 32 jaar leeg. „Tijdens de bezichtiging keek je dwars door het dak naar de hemel. Mijn vrouw zei: 'Wat een mooi huis!' Dat was wat overdreven, maar

ik zag het wel: veel details zoals de meeste plafonds, de binnenluiken, dubbele deuren, trappen en vensterbanken zijn bewaard gebleven.” Ze hebben de tand des tijds doorstaan omdat er in die tijd goed werd gebouwd, weet de architect.

'Bij restauratie moet je het huis 't huis laten'

De plafonds zijn 4,25 meter hoog, evenals de vele ramen, waardoor het licht diep naar binnen kan vallen. De originele plafonds van riet en stuc die verloren gingen, zijn vervangen door replica's. De vloeren op de bega-

ne grond zijn vervangen door ingelegd parket in de jacht- en eetkamer en grote eikenhouten, getrommelde planken in de zitkamer.

Veel van het interieur is meeverhuist uit de vorige, net zo bijzondere woning van het paar: een oude pastorie uit 1623. Vooral de wanden en kleuren maken het huis. Zo is er een knotsgezellige rode kamer. Met uitzondering van het plafond volledig

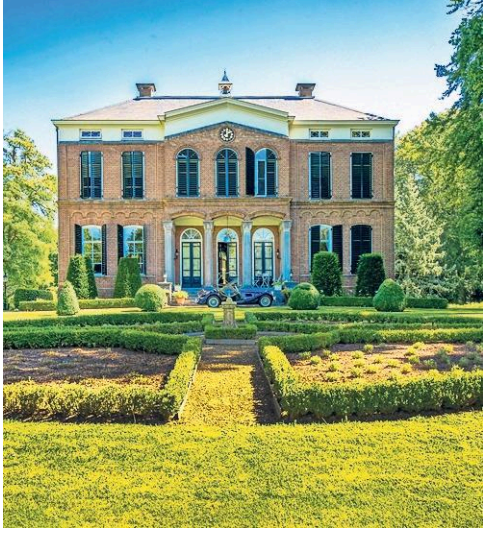
brandweerrood, onder meer het gestoffeerde behang.

Hier zit Woudstra het liefst. In de grote stoel, de (nog originele) open haard aan, met zicht op het schilderij van de Oost-Friese schilder Poppe

In het hele huis zijn fraaie wand-schilderingen te zien.

Het landhuis uit 1852 brandde door een schoorsteenbrand in 1968 deels af en stond daarna 32 jaar leeg.

Friso Woudstra en zijn vrouw Yneke in dezelfde keuken als die van 160 jaar geleden, al zijn de kastjes opnieuw getimmerd.

„De kunst van renoveren is de oude stijl in ere laten. De plafonds zijn zoveel mogelijk intact gelaten.”

Folkers: een tjalk op volle zee.

De keuken met dik hardstenen blad in het souterrain is nog dezelfde als die van 160 jaar geleden, al zijn de kastjes opnieuw getimmerd. Van de koffiekeuken erboven is een lift

gemaakt waardoor de vier verdiepingen levensloopbestendig zijn.

De eetkamer brandde destijds volledig uit. Nu zijn de muren door kunstenaar Annemieke Berning beschilderd met trompe-l'oeil-effect:

De knalrode kamer met onder meer de originele schouw.

In de tuinkamer is het plafond met bloemblaadjes versierd. Op de hardstenen vloer de Bechstein-vleugel en een vlinderbank.

de heer des huizes terugkomend van de vossenjacht, terwijl vrouw Yneke op hem wacht. Op andere wanden portretten van de kinderen.

De grote hardhouten eettafel heeft het stel laten maken in Indonesië en laten marmeren, evenals het hout van de beigeleurende eetstoelen. Saillant detail: de gordijnen die hier, en elders, hangen, zijn apart verzekerd omdat ze een 'godsvormen' kosten. In deze ruimte zijn er eetmotieven in gemoduleerd, in de jachtkamer een motief dat terugkomt in het behang, beide opgehangen aan grote houten ringen.

„Vaak worden huizen kapot gerestaureerd en wordt een nieuw huis in een oud pand gebouwd. De kunst van restaureren is om het huis het huis te laten. Je krijgt er een oorspronkelijke, unieke sfeer voor terug.”

Herinneringsboom

Lodewijk Hoekstra beantwoordt uw tuinvragen

Deze week een persoonlijke noot. Ik heb mijn oom Rhodolf Hoekstra in het hospice opgezocht. Hij leed aan een zeer agressieve vorm van kanker en had niet lang meer te leven. Dit soort momenten zijn speciaal, waarbij verdriet samengaat met een bepaald soort puurheid die je tot in de kern kan raken.

Ik heb voorgesteld om ter herinnering een boom te planten als plek om hem nog eens 'op te zoeken'. Mijn oom was hier helemaal blij mee. Het zou dan een beuk moeten worden, oftewel de *Fagus sylvatica*, want daar had hij zulke fijne herinneringen aan.

Hartjes

Ik heb even nagezocht waar de beuk voor staat qua symboliek en was blij verrast. Zo bleek bij de oude Germanen de beuk aan de godin van het huwelijk te zijn gewijd. Haar naam was Freya. Je ziet nog steeds dat er hartjes in de schors worden gesneden, wat dus een oorsprong in het verre verleden heeft. De beuk symboliseert geborgenheid, warmte, troost, wijsheid en voorspoed: allemaal zaken die goed bij mijn lieve oom passen. Jammer genoeg heeft hij deze column niet meer kunnen lezen.

We gaan samen met de familie dit najaar een mooie, grote boom planten. Ergens in mijn tuin waar genoeg ruimte is, want een beuk heeft die nodig. Overigens heb ik al een amandelboom als geboorteboom voor mijn zoon Mats en staat er de 'Olafboom', zoals we die noemen, als verwijzing naar een vriend die er niet meer is. Bijzonder om zo de natuur en de mens met elkaar te verbinden. Voor mij is dit een betekenisvolle manier om mensen te eren. Natuurlijk beantwoord ik ook deze week weer een aantal lezersvragen.

Spalk

Zo wil Annelies graag weten hoe ze de enorme bloemen van de Agapanthus kan behouden en ervoor kan zorgen dat deze door het gewicht niet afbreken. Ik denk dat je het beste elke bloem afzonderlijk kunt ondersteunen door een lange 'satéprikkers' langs de stengel te binden, een soort spalk dus. Je kunt dat soort stokjes vaak bij het tuincentrum aanschaffen.

Lege vakken

Ben en Marion zijn ten einde raad, want hun haagjes in de voortuin gaan steeds dood. Ze weten nu niet wat ze met de lege vakken met grind moeten doen.

Soms is het verstandig om te kiezen voor een andere route als iets niet werkt. In plaats van

hagen zou je de vakken zelf ook kunnen aanplanten met hortensia's of bijvoorbeeld Pennisetum, een soort siergras. Succes met jullie voortuin!

Tv-groenspecialist Lodewijk Hoekstra beantwoordt elke week uw tuinvragen. Hebt u een vraag? Mail naar tuinvraag@telegraaf.nl